

בבית הדין הצבאי המחוזי

במחוז שיפוט ח"י

בפני:

אל"ם אורלי ירון - נשיאה

סא"ל אחסאן חלבי - שופט

רס"ן אסף ישראלי - שופט

בעניין: התובע הצבאי

(ע"י ב"כ, סרן אבי סקוריק)

נגד

רס"ן ע' ו'

(ע"י ב"כ, עו"ד אילן כץ)

הכרעת - דין

הנאשם מורשע, על-פי הודאתו, בשתי עבירות, הראשונה עבירה במסמכים צבאיים, לפי סעיף 105(1) לחוק השיפוט הצבאי, התשט"ו-1955, והשנייה התנהגות שאינה הולמת לפי סעיף 130 לחוק השיפוט הצבאי, התשט"ו-1955 בהתאם לכתב האישום ולפרטים הנוספים.

ניתנה והודעה היום, 17 במרץ 2016, בפומבי ובמעמד הנאשם והצדדים.

שופט

נשיאה

שופט

גזר - דין

הנאשם, רס"ן ע' ו', הורשע עפ"י הודאתו בכתב אישום מתוקן הכולל עבירה במסמכים צבאיים לפי סעיף 105 (1) לחוק השיפוט הצבאי, התשט"ו-1955 (להלן: "החש"צ") ועבירה נגזרת של התנהגות שאינה הולמת לפי סעיף 130 לחש"צ. הצדדים הציגו בפני בית הדין עתירה משותפת לעונש לפיה יוטלו על הנאשם 30 ימי מאסר לריצוי בדרך של עבודות צבאיות, מאסר מותנה, אשר משכו הושאר לשיקול דעת בית הדין וקנס בסך 4,000 ש"ח. באשר לרכיב ההורדה בדרגה, נחלקו הצדדים. התביעה עתרה להורדת הנאשם בדרגה אחת, ואילו ההגנה עתרה להותרת דרגת הנאשם על כנה. כמו כן, הוסכם כי הנאשם ישיב את הכספים שקיבל לידיו בעקבות ביצוע המעשים נשוא כתב האישום בסכום הכולל שינוכה ממשכורתו הצבאית החל מחודש אפריל 2016.

עובדות כתב האישום המתוקן והפרטים הנוספים:

מכתב האישום המתוקן ומן הפרטים הנוספים, בהם הודה הנאשם, עולות העובדות הבאות:

ביום 20.6.2013 מילא הנאשם וחתם על טופס "דיווח רמת פעילות עבור אוכלוסייה מוטסת". בטופס מסר הנאשם דיווח כוזב, לפיו השתתף ב-22 גיחות על גבי כלי טייס במועדים שונים בתקופה שבין 1.1.2013 ועד ליום 30.6.2013. הצדדים הבהירו כי מוסכם שהנאשם ביצע מספר בודד של גיחות, ולא כפי שדיווח בטופס, וכי היתה זו הפעם הראשונה והיחידה שפנה בבקשה לתוספת כאמור.

הנאשם הביא את הטופס לאישור מפקדו בדרגת סא"ל. המפקד, שהכיר את נוהל הדיווח על רמת הפעילות באופן שטחי, לא בדק את נכונות הדיווחים שהעביר לו הנאשם בעניין.

הנאשם העביר את הדיווח הכוזב לגורמים הרלבנטיים ביחידתו ועל סמכו הוזנה לו זכאות ל"תוספת רמת פעילות א"י" בעבור חציון א' של שנת 2013, ושולם לו בחודש אוגוסט 2013 תשלום יתר בסך של 23,561 ש"ח במשכורתו.

תיק החקירה בעניינו של הנאשם נפתח בחודש ינואר 2014 בעקבות חשד של מפקד גף סיורים בשייטת XXX, כי דווח על ידו דיווח כוזב ביחס להשתתפות בגיחות על גבי כלי טיס. במהלך חקירתו, נטל הנאשם אחריות חלקית למעשים נשוא כתב האישום ועקב כך נאלצו גורמי החקירה לבצע פעולות חקירה נוספות רבות ומורכבות.

ראיות הצדדים לעניין העונש

התביעה הציגה במסגרת ראיותיה לעונש את תדפיסו האישי של הנאשם, ממנו עולה כי גויס לצה"ל בחודש אפריל 2004. משנת 2011 ועד חודש אוקטובר 2013 שירת בתפקיד רמ"ד פל"א, ולאחריו החל בלימודי הנדסה. הוא חתום לשירות קבע עד לתאריך 1.9.23.

מטעם ההגנה הוגשו המסמכים הבאים –

מסמך אשר נכתב על ידי הנאשם, בו הוא מתאר את העבודה האינטנסיבית והמאומצת במדור פל"א בו שירת, המשרה לחץ נפשי רב.

אסופת חוות דעת ומכתבי המלצה ממפקדי עבר של הנאשם, מהם עולה כי הנאשם הינו קצין אחראי, יוזם, רציני, נמרץ ומסור, בעל יכולות מקצועיות גבוהות, אשר קידם נושאים שונים במסגרת תפקידיו בחיל הים. רס"ן ק' מפל"ג אמל"ח בשיטת XXX הביע דעתו, לאחר שיחה עם הנאשם, כי הורדתו בדרגה, על הקלון הכרוך בה, יפגע ביכולת תפקודו.

סיכומי ראיון, שנערכו לנאשם מעת לעת במהלך שירותו, העלו כי ביצע את תפקידיו השונים בצורה מעוררת הערכה ותרם משמעותית לחיל.

מכתב מרעיית הנאשם, ממנו עולה כי מצבו הנפשי, בעת ביצוע המעשים נשוא כתב האישום, היה רגיש והוא סבל מהתקפי חרדה וכאבים שונים. לדבריה, הנאשם הינו אדם ערכי מאוד המסור לעבודתו ומשפחתו והשקיע בה שעות רבות, ביום ובלילה. היא ציינה את תרומתו של הנאשם לצבא ולחברה, את גאוותו על שירותו בצה"ל ואת הקושי הניכר שמסב לו ההליך המשפטי, על אי הוודאות הכרוך בו מבחינת המשך שירותו. עוד מסרה כי לזוג תינוק רך ולאחרונה התחייבו למשכנתא. דבר החוב נתמך במסמך בנקאי.

חוות דעת פסיכיאטרית מטעם ד"ר רבקה כהן, שפגשה בנאשם לראשונה בחודש נוב' 2013 על רקע פטירת סבתו, אליה היה קשור מאוד. על פי חוות דעתה, החל מראשית שנת 2013 היה הנאשם נתון בלחץ רב לאור רצונו לסעוד את סבתו מחד, ועומס המשימות שהוטל עליו במסגרת תפקידו, מאידך, שהוביל להתקפי חרדה ומיחושים גופניים. פטירתה הובילה להתדרדרות במצבו הנפשי והובילה לטיפול תרופתי. היא ציינה את תחושותיו הקשות של הנאשם בעקבות פרסום הפרשה באמצעי התקשורת, הגם שללא פרטיו, וכן את העובדה שאיבד לאחרונה חבר טוב בנסיבות טרגיות וחווה משבר משפחתי לאור מצבו הבריאותי של אחיו. לסיכום, צוין, כי מצבו הנפשי של הנאשם בעת הזו הינו פגיע ורגיש, הוא עדיין מטופל תרופתית ופסיכולוגית, ויש לתת את הדעת על כך במסגרת גזירת עונשו. מצבו הרפואי של הנאשם בתקופת ביצוע העבירה נתמך במסמכים נוספים.

כמן כן, העידו בפני בית הדין סא"ל א' ד' וסא"ל י' ש', מפקדיו של הנאשם מן העבר, ורס"ן דמיטרי פ', אשר שירת לצידו בקורס חובלים ומצוי עימו בקשרי חברות. סא"ל ד' העיד כי הוא מכיר את הנאשם מזה שמונה שנים כקצין אחראי, ערכי ואמין, אשר מבצע את משימותיו בצורה יסודית. הוא הופתע ממעורבות הנאשם במעשים בהם הודה, מכיוון שאלה אינם אופייניים לו, והביע דעתו כי הנאשם הבין את משמעות מעשיו ולא יכשל בכגון דא בעתיד. הגם שהמעשים אינם עומדים לדעתו בנורמות התנהגות המצופות מקצין, היה מקבל את הנאשם לשירות תחת פיקודו גם בעת הזו. לדבריו, הידע והניסיון, אותו צבר הנאשם, הינם ייחודיים ואם יוחלט על הפסקת שירותו בצה"ל, תהיה זו אבידה עבור רשויות הצבא. סא"ל ש' העיד כי הנאשם שירת תחת פיקודו במשך שנתיים והוא התרשם כי הינו קצין נמרץ, מסור וערכי. לדבריו, המעשים בהם כשל הנאשם אינם מתיישבים עם היכרותו עימו. מכל מקום, חרף ביצועם, היה מקבל את הנאשם לשירות תחת פיקודו. העד הוסיף וציין כי לנאשם ידע ייחודי, מבצעי וטכנולוגי, שאינו שכיח בצבא.

רס"ן פ' העיד כי שירת עם הנאשם במסגרת קורס חובלים ולאחר מכן בהיותם מפקדי מחלקות באוניות. במסגרת שירותם המשותף התרשם מאדם אמין, ערכי ומקצועי, אשר דאג וטיפל בחייליו וביצע את תפקידו נאמנה. טרם מתן גזר הדין ובהסכמת הצדדים ראינו לנכון לפנות לרע"ן סגל בחיל הים לשם בירור ההשלכות הצפויות להורדה בדרגה אחת על המשך שירותו של הנאשם, על התפקידים בהם ישובץ, שכרו ותנאי שירותו. נמסר לנו, כי בין אם יורד בדרגה ובין אם לאו, הנאשם צפוי להיות מוצב בתפקיד בתקן רס"ן וכי החיל סבור כי יש לסיים את שירותו בצה"ל.

טיעוני הצדדים לעניין העונש

הצדדים מיקדו את טיעוניהם בעניין ההורדה בדרגה, עליה היו חלוקים. התביעה הטעימה את הכישלון הערכי והמוסרי של הנאשם, על הפגיעה באמון הציבור הנובעת ממנו. בהקשר זה ציינה כי שומא על הקצין להיות מודל לחיקוי ודוגמא אישית, מורה דרך לערכי יושר והגינות. העובדה כי הדיווח הכוזב היה מחושב ומתוכנן וכלל מספר שלבים, סכום הכסף שממנו נהנה הנאשם בעקבותיו, והעובדה כי לא נטל אחריות מלאה למעשיו- כל אלה מצדיקים לדידה היענות לעתירתה המתונה להורדה בדרגה אחת.

היא הטעימה כי השלכת ההורדה בדרגה על המשך שירות הנאשם מצומצמת ובהקשר זה ציינה כי על פי פ.מ. 32.0241 הוא צפוי לבוא בפני ועדה, שתדון בהמשך שירותו, נוכח עונש המאסר שיוטל עליו.

ההגנה, מנגד, ביקשה לשכנע כי מן הראוי להימנע מפגיעה בדרגת הנאשם, בגין מעשה שגוי שביצע בתקופה לחוצה. היא הדגישה את ערכיות הנאשם ותרומתו לצה"ל, כעולה מחוות הדעת ומן העדויות. עוד טענה כי הורדה בדרגה עלולה להשפיע על החלטת ועדה שתדון בהמשך שירותו. שני הצדדים הציגו פסיקה לתמיכה בטיעוניהם.

בדברו האחרון תיאר הנאשם בכאב רב את שירותו ארוך השנים והתורם בצה"ל, את מצבו הבריאותי בעת ביצוע העבירה, שהוביל אותו, כדבריו, למעקב לא תקין אחר תאריכי הכוננות והעבודה בטייסת וביצוע הגיחות ובעקבות כך למילוי לא תקין של הטופס. בנוסף תיאר את רצונו לשוב לתפקוד מלא ותורם בחיל, ואת חששו כי פגיעה בדרגתו תוביל להתדרדרות במצבו הנפשי ולשיתוק מול פקודיו.

דיון והכרעה

נגזור את דינו של הנאשם בהתאם למתווה שנקבע במסגרת תיקון 113 לחוק העונשין, תוך מתן דגש על עקרון ההלימה, ובשים לב להסדר הטיעון שנקשר בין הצדדים.

קביעת מתחם העונש ההולם

בקביעת מתחם העונש ההולם נתנו דעתנו, כמצוות המחוקק, לערך החברתי המוגן במסגרת האיסור הפלילי, למידת הפגיעה בו, למדיניות הענישה הנהוגה ולשאר הנסיבות הקשורות לביצוע העבירות, כפי שיפורט בהמשך.

אין חולק בדבר חשיבות ערך האמינות וערך הדוגמא האישית, בהם פגע הנאשם במעשיו.

מסמך רוח צה"ל קובע בהקשר זה כדלקמן:

"אמינות – החייל יציג דברים כהווייתם, בשלמות ובדייקנות, בתכנון, בביצוע ובדיווח, ויפעל כך שרעיו ומפקדיו יוכלו לסמוך עליו בביצוע המשימות".

"דוגמא אישית – החייל ינהג על פי הנדרש ממנו, ויקיים את שהוא דורש מזולתו, מתוך הכרה ביכולתו ובאחריותו בצבא ומחוצה לו, להוות דוגמא ראויה".

כך הוא ביחס לחייל וכל שכן ביחס למפקד, וכרום הדרגה כך האחריות הכרוכה בה.

בע/114/11 **התוצ"ב נ' סג"ס שאהין**, (פורסם בנבו), בית הדין הצבאי לערעורים נתן דעתו לחשיבות הטמונה בערכיות ובאמינות הנדרשת מנושאי דרגות קצונה, בקובעו כי:

"אחד הערכים המרכזיים, שעליהם מושתתת הקצונה בצה"ל הוא ערך היושר והאמינות. ערכים אלו משוננים חזור ושן במהלך קורס הקצינים; הם מובהרים, מוסברים ומודגמים מדי יום ביומו על ידי המפקדים גם לאחר ההסמכה לקצונה... האמינות והיושר נדרשים מקצין בכל פעולותיו- בכל דיווחיו; בכל מעשיו; בכל הליכותיו: 'על המפקד להוות סמל ומופת לפקודיו בהילוכו, בנורמות ההתנהגות שלו, במקצועיותו, בכל אשר יפנה ויעשה'".

ואכן נפסק לא אחת כי "על קצין להוות מורה דרך לערכי הישר, להגינות ולמוסר. עליו להוות מודל לחיקוי ולדוגמא אישית" (ע/12/11 **התצ"ר נ' סג"ס קרפינסקי**). ועוד הודגש כי "חוסנם המוסרי של מפקדי הצבא הוא הערובה להבטחת אמון הציבור בצה"ל" (ע/74/09 **תא"ל תמיר נ' התצ"ר**). מעשיו של הנאשם מהווים פגיעה ממשית באמון הציבור, בטוהר המידות ובניקיון כפיהם של קצינים ומפקדים בצבא, אשר מהם מצופה כי האמינות והערכיות תהיה נר לרגליהם וכי בהתנהגותם ישמשו דוגמא ומופת לחיילים המצויים תחת פיקודם. לעניין זה יפים גם דבריו של בית הדין הצבאי לערעורים בע/144/06 **התובע הצבאי הראשי נ' סרן בוטביה**, (פורסם בנבו):

"על המפקד להוות סמל ומופת לפקודיו בהילוכו, בנורמות ההתנהגות שלו, במקצועיותו, בכל אשר יפנה ויעשה. מעילה באמון מצד המפקד משליכה על הזכות והיכולת להמשיך ולשאת את דרגתו".

בנסיבות העניין מצאנו כי העונש המוצע על-ידי הצדדים, הכולל בחובו רכיב של מאסר לריצוי בפועל מצוי במתחם העונש ההולם את העבירה. אשר לעונש ההורדה בדרגה, אכן, ברבות השנים חלה התפתחות בפסיקת בית הדין הצבאי לערעורים בעניין עונש הפגיעה בדרגה. אם בעבר הרחוק, שלטה בכיפה ההשקפה לפיה כשלון פיקודי משמעותי מחייב שלילת דרגת קצונה כליל, הרי שברבות השנים "עם התפתחות תורת המידתיות ולצידה תורת האיזונים במשפט כבש את הבכורה קו ענישה, היוצר מתאם בין מידת הכישלון הפיקודי וכלל הנסיבות לבין מידת ההורדה בדרגה. הובהר כי יש ליתן את הדעת למכלול רכיבי הענישה

שהוטלו ולמשקלו של עונש ההורדה בדרגה במסגרת כלל העונשים המוטלים (ראה עניין תא"ל תמיר).

מצאנו כי מידת כישלוננו של הנאשם, על פי תורת האיזונים, מחייבת הורדתו ולו בדרגה אחת. אכן, כישלוננו המוסרי של הנאשם לא היה רגעי, אלא פרי מעשה מתוכנן שכלל מילוי הטופס, הבאתו לחתימת מפקד, הגשתו וקבלת הכספים. בעקבות המעשה זכה הנאשם לקבלת סכום משמעותי מצה"ל שלא כדין.

לזאת יש להוסיף את הימנעותו של הנאשם מלקיחת אחריות מלאה, שיש בצידה הבנת הכישלון והפנמת חומרתו במהלך חקירתו. עובדה זו הובילה להתארכות החקירה ולמורכבותה. למרבה הצער אף מדברו האחרון של הנאשם התרשמו מהפנמה לא מלאה של המעשים, שאותם הציג כ"מילוי לא תקין של הטופס".

הגם שמצאנו בפסיקת בית הדין הצבאי לערעורים מקרים, בהם לא הוטל עונש של הורדה בדרגה, חרף כשלון ערכי מוסרי של מפקד-מקרים אלה, יש לומר, הינם החרגי, המלמד על הכלל. כך נמנע בית הדין מפגיעה בדרגה מקום שהקצין נטל אחריות מלאה על מעשיו, וביקש כי הערכאה השיפוטית תנהג בו לפנים משורת הדין (ע/ 32/06 התצ"ר נ' סג"ם בר), מקום שפגיעה בדרגה אחת משמעותה היתה שלילת דרגת קצונה (עניינו של סג"ם בר וכן ע/ 193/01 התצ"ר נ' סג"ם יוגב), מקום שמשמעותה הכספית של פגיעה משמעותית בדרגה היתה דרסטית (ע/ 36,38/11 התצ"ר נ' רס"ב רחמי וערעור שכנגד), בכיבוד הסדר טיעון שנקשר בין הצדדים (ע/ 62/14 רס"ן א' מ' נ' התצ"ר) או כשלזכות הנאשם עמדו נקודות זכות יוצאות דופן (ע/ 74/09 תא"ל תמיר נ' התצ"ר).

עניינו של הנאשם אינו בא בגדר חריגים אלה, וחרף נסיבות הקולא בעניינו, מתחם הענישה ההולם מחייב הורדה ולו בדרגה אחת.

צר לנו מאוד על הנאשם, שהכתים את שירותו המצוין עד אז בכתם מסוג זה. אנו ערים לתקופה הקשה בה היה נתון בעת ביצוע המעשה, לשירותו הטוב והתורם, למצבו הרגשי הנוכחי על רקע ההליך המשפטי וחוסר הוודאות בדבר המשך שירותו. בטוחנו כי אלה, כמו גם שיקולי החומרא עליהם עמדנו, ישקלו כראוי בבוא היום על ידי הועדה שתדון בעניינו.

אולם לעת זו, מצאנו כי אין לנו דרך להביע את הגינוי המתחייב למעשיו אלא בהטלת ענישה, הטומנת בחובה פגיעה במעמד פיקודי, קרי: בדרגתו, וזאת בשים לב לרכיבי הענישה הנוספים, עליהם הסכימו הצדדים, ואותם מצאנו סבירים.

סוף דבר, על הנאשם מוטלים העונשים הבאים:

1. שלושים (30) ימי מאסר שירוצו בדרך של עבודות צבאיות, בבסיס ציוד תה"ש בתנאים המומלצים על-ידי רמ"ד שיקום בחוות-דעתה. הנאשם יתייצב לריצוי עונשו אצל רמ"ד שיקום ביום 1/6/2016 עד השעה 10:00.
 2. חמישה (5) חודשי מאסר על תנאי למשך שנתיים (2) שלא יעבור את העבירה בה הורשע או עבירה שיש בה יסוד של מרמה או שליחת יד ברכוש הזולת.
 3. הורדה לדרגת סרן.
 4. קנס כספי בסך ארבעת אלפים (4,000 ש"ח), אשר ינוכה משכרו בחמישה (5) תשלומים חודשיים ושווים מיום 1/6/2016.
- ניתן היום 17 באפריל 2016 והודע בפומבי.
זכות ערעור תוך 15 יום.

שופט	נשיאה	שופט
העתק רס"ן ק'	נכון רחלי בית	מהמקור עמוס הדין

נערך על ידי ע.ס.
בתאריך 04/05/2016
חתימת המגיה: